

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 22 czerwca 2016 r. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego stwierdził na podstawie art. 36 ust. 1, art. 3a ust. 1, art. 5a ust. 1, ust. 4, art. 7, art. 16, art. 39 ust. 4 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r o ubezpieczeniu społecznym rolników ustanie ubezpieczenia społecznego rolników R. G. w zakresie:

- ubezpieczenia wypadkowego, chorobowego i macierzyńskiego od dnia 1 lipca 2007 roku do 31 stycznia 2013 r,
- ubezpieczenia emerytalno – rentowego od dnia 1 lipca 2007 r do 31 stycznia 2013 r.

W uzasadnieniu organ rentowy podniósł, że ubezpieczenie ustaje od dnia następującego po dniu , w którym ustały okoliczności uzasadniające podleganie ubezpieczeniu. Wskazał, że wnioskodawczyni prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą od 17 kwietnia 2000 r, fakt ten nie został zgłoszony do KRUS, wnioskodawczyni nie złożyła oświadczenia o chęci kontynuacji ubezpieczenia społecznego rolników. Biorąc po uwagę fakt, że ZUS posiadał informację o prowadzeniu przez wnioskodawczynię działalności gospodarczej oraz informację z US o wysokości należnego podatku dochodowego od przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej, z której wynika, że z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej została przekroczona kwota podatku dochodowego za rok podatkowy 2006 t.j. kwotę 2643 zł, nie spełnia wnioskodawczyni warunków do dalszego podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników od III kwartału 2007 r.

/decyzja – k. 79 akt KRUS/

W odwołaniu z dnia 16 sierpnia 2016 r od w/w decyzji wnioskodawczyni podniosła, że decyzja jest dla nie krzywdząca, ponieważ składki wpłacane na KRUS nie pokryją składek w ZUS, a nadto, że nikt nie poinformował jej o zmianie przepisów w zakresie kwoty granicznej podatku z działalności gospodarczej oraz o konieczności dostarczania informacji o wysokości podatku z działalności gospodarczej.

/odwołanie – k. 2/

W odpowiedzi na odwołanie z dnia 31 sierpnia 2016 r organ rentowy wniósł o jego oddalenie , argumentując jak w zaskarżonej decyzji.

/odpowieź na odwołanie – k. 3/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Decyzją z dnia 4 listopada 1999 r KRUS P. Terenowa w K. stwierdziła, że R. G. podlega od 1 kwietnia 1999 r ubezpieczeniu społecznemu rolników i ma obowiązek opłacania składki na ubezpieczenie wypadkowe, chorobowe i macierzyńskie oraz emerytalno – rentowe.

/decyzja – k. 12 akt KRUS/

Decyzją z dnia 14 marca 2013 r Prezes KRUS stwierdził ustanie ubezpieczenia społecznego rolników R. G. w zakresie ubezpieczenia wypadkowego, chorobowego i macierzyńskiego oraz emerytalno – rentowego od dnia 1 lutego 2013 r, w związku z zawarciem umowy o pracę.

/decyzja – k. 27 akt KRUS/

Wnioskodawczyni prowadzi działalność gospodarczą od dnia 14 kwietnia 2000 r.

/okoliczność bezsporna/

Wnioskodawczyni nie powiadomiła KRUS o fakcie prowadzenia działalności gospodarczej, nie składała zaświadczenia z urzędu skarbowego o wysokości podatku dochodowego od przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej.

/okoliczność bezsporna/

Należny podatek dochodowy od przychodów z prowadzonej działalności gospodarczej wynosił:

- za rok 2006 – 4700,89 zł,

- za rok 2007 – 10538,65 zł,

- za rok 2008 – 12442 zł,

- za rok 2009 – 0 zł

- za rok 2010 – 4715,95 zł,

- za rok 2011 – 3334,25 zł,

- za rok 2012 – 0 zł,

- za rok 2013 – 2435 zł.

W okresie od 1 października 2004 r do dnia 31 grudnia 2005 r wnioskodawczyni dokonała w ZUS zgłoszenia do ubezpieczenia zdrowotnego, od 1 lutego 2013 r do nadal dokonała zgłoszenia do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych oraz do ubezpieczenia zdrowotnego.

/okoliczność bezsporna, zaświadczenia o wysokości dochodów – k. 65 – 58, pismo ZUS –k. 73/

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Zgodnie z art. 3a ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz.U. 2016 poz. 277)Ubezpieczenie ustaje od dnia następującego po dniu, w którym ustały okoliczności uzasadniające podleganie ubezpieczeniu.

Zgodnie z art. 5a Rolnik lub domownik, który podlegając ubezpieczeniu w pełnym zakresie z mocy ustawy nieprzerwanie przez co najmniej 3 lata, rozpocznie prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej lub rozpocznie współpracę przy prowadzeniu tej działalności, podlega nadal temu ubezpieczeniu w okresie prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej lub współpracy przy prowadzeniu tej działalności, jeżeli spełnia jednocześnie następujące warunki:

- 1) złoży w Kasie oświadczenie o kontynuowaniu tego ubezpieczenia w terminie 14 dni od dnia rozpoczęcia wykonywania pozarolniczej działalności gospodarczej lub współpracy przy tej działalności;
- 2) jednocześnie nadal prowadzi działalność rolniczą lub stale pracuje w gospodarstwie rolnym, obejmującym obszar użytków rolnych powyżej 1 ha przeliczeniowego, lub w dziale specjalnym;
- 3) nie jest pracownikiem i nie pozostaje w stosunku służbowym;
- 4) nie ma ustalonego prawa do emerytury lub renty albo do świadczeń z ubezpieczeń społecznych;
- 5) kwota należnego podatku dochodowego za poprzedni rok podatkowy od przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej nie przekracza kwoty 2528 zł (w 2006 r – 2643 zł -M.P. 2006/45/478).

Zaświadczenie albo oświadczenie, że nie została przekroczona kwota podatku dochodowego, o której mowa w ust. 1 pkt 5, rolnik lub domownik obowiązany jest złożyć w Kasie wraz z oświadczeniem, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, chyba że ten rolnik lub domownik nie prowadził pozarolniczej działalności gospodarczej w poprzednim roku podatkowym. (ust.3).

Zaświadczenie albo oświadczenie, że nie została przekroczona kwota podatku dochodowego, o której mowa w ust. 1 pkt 5, rolnik lub domownik prowadzący pozarolniczą działalność gospodarczą, podlegający ubezpieczeniu, obowiązany jest także złożyć w Kasie do dnia 31 maja każdego roku podatkowego.(ust. 4).

Niezachowanie terminu złożenia oświadczenia, o którym mowa w ust. 1 pkt 1, jest równoznaczne z ustaniem ubezpieczenia od dnia rozpoczęcia wykonywania pozarolniczej działalności gospodarczej lub współpracy przy prowadzeniu tej działalności.(ust.5)

Niezłożenie zaświadczenia albo oświadczenia, o których mowa w ust. 4, lub niezachowanie terminu do złożenia tego zaświadczenia albo oświadczenia, jest równoznaczne z ustaniem ubezpieczenia z dniem, do którego rolnik lub domownik obowiązany był złożyć zaświadczenie albo oświadczenie w Kasie, chyba że ten rolnik lub domownik zaprzestał prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej w sposób trwały lub okresowy przed upływem terminu na złożenie tego zaświadczenia albo oświadczenia.(ust.6)

Terminy określone w ust. 1 pkt 1 i ust. 4 mogą zostać przywrócone na wniosek zainteresowanego rolnika lub domownika, jeżeli ten rolnik lub domownik udowodni, że niezachowanie terminu nastąpiło wskutek zdarzeń losowych.(ust.7)

Kwota podatku, o której mowa w ust. 1 pkt 5, zwana dalej "roczną kwotą graniczną", podlega corocznej waloryzacji wskaźnikiem cen towarów i usług konsumpcyjnych ogółem, określonym w ustawie budżetowej za rok, którego kwota dotyczy, ustawie o przewidywanym budżetowym lub ich projektach, jeżeli odpowiednie ustawy nie zostały uchwalone. (ust.8)

Minister właściwy do spraw rozwoju wsi ogłasza w Dzienniku Urzędowym Rzeczypospolitej Polskiej "Monitor Polski", w drodze obwieszczenia, roczną kwotę graniczną, o której mowa w ust. 8.(ust.9)

Za pozarolniczą działalność gospodarczą uważa się pozarolniczą działalność gospodarczą prowadzoną na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przez osoby fizyczne na podstawie przepisów o swobodzie działalności gospodarczej, z wyłączeniem wspólników spółek prawa handlowego oraz osób prowadzących działalność w zakresie wolnego zawodu:

- 1) w rozumieniu przepisów o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne;
- 2) z której przychody są przychodami z działalności gospodarczej w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych.(ust.10).

Zgodnie z art. 7. ustawy Ubezpieczeniu wypadkowemu, chorobowemu i macierzyńskiemu podlega z mocy ustawy:

- 1) rolnik, którego gospodarstwo obejmuje obszar użytków rolnych powyżej 1 ha przeliczeniowego lub dział specjalny,
- 2) domownik rolnika, o którym mowa w pkt 1

- jeżeli ten rolnik lub domownik nie podlega innemu ubezpieczeniu społecznemu lub nie ma ustalonego prawa do emerytury lub renty albo nie ma ustalonego prawa do świadczeń z ubezpieczeń społecznych. Ubezpieczeniem wypadkowym, chorobowym i macierzyńskim na wniosek obejmuje się innego rolnika lub domownika, jeżeli działalność rolnicza stanowi stałe źródło jego utrzymania, a także osobę, która będąc rolnikiem przeznaczyła grunty prowadzonego gospodarstwa rolnego do zalesienia na zasadach określonych w odrębnych przepisach. Innego rolnika, domownika lub osobę, która przeznaczyła grunty do zalesienia, obejmuje się ubezpieczeniem wypadkowym,

chorobowym i macierzyńskim na wniosek, wyłącznie w zakresie ograniczonym do świadczeń określonych w art. 9 pkt 1, jeżeli podlegają innemu ubezpieczeniu społecznemu albo mają ustalone prawo do emerytury lub renty lub do świadczeń z ubezpieczeń społecznych.

Zgodnie z art. 16 Ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu podlega z mocy ustawy:

- 1) rolnik, którego gospodarstwo obejmuje obszar użytków rolnych powyżej 1 ha przeliczeniowego lub dział specjalny;
- 2) domownik rolnika, o którym mowa w pkt 1;
- 3) osoba pobierająca rentę strukturalną współfinansowaną ze środków pochodzących z Sekcji Gwarancji (...) Funduszu (...) lub ze środków pochodzących z (...) Funduszu Rolnego na rzecz (...) O. (...);
- 4) małżonek osoby, o której mowa w pkt 3, jeżeli renta strukturalna współfinansowana ze środków pochodzących z Sekcji Gwarancji (...) Funduszu (...) lub ze środków pochodzących z (...) Funduszu Rolnego na rzecz (...) O. (...) wypłacana jest ze zwiększeniem na tego małżonka.

Ubezpieczeniem emerytalno-rentowym na wniosek obejmuje się:

- 1) innego rolnika lub domownika, który podlega ubezpieczeniu wypadkowemu, chorobowemu i macierzyńskiemu w pełnym zakresie, jeżeli złożono wniosek o objęcie go ubezpieczeniem emerytalno-rentowym;
- 2) osobę, która podlegała ubezpieczeniu jako rolnik i zaprzestała prowadzenia działalności rolniczej, nie nabywając prawa do emerytury lub renty z ubezpieczenia, jeżeli podlegała ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu przez okres co najmniej 12 lat i 6 miesięcy;
- 3) osobę pobierającą rentę rolniczą z tytułu niezdolności do pracy jako rentę okresową;
- 4) osobę, która podlegała ubezpieczeniu jako rolnik lub domownik i zaprzestała prowadzenia działalności rolniczej lub pracy w gospodarstwie rolnym w związku z nabyciem prawa do świadczenia pielęgnacyjnego lub specjalnego zasiłku opiekuńczego na podstawie ustawy z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych albo zasiłku dla opiekuna na podstawie ustawy z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów przez okres pobierania tego świadczenia albo zasiłku - do uzyskania 25-letniego okresu ubezpieczenia emerytalno-rentowego, o którym mowa w art. 19 ust. 1 pkt 2.

Przepisów ust. 1 oraz ust. 2 pkt 1, 2 i 4 nie stosuje się do osoby, która podlega innemu ubezpieczeniu społecznemu lub ma ustalone prawo do emerytury lub renty, lub ma ustalone prawo do świadczeń z ubezpieczeń społecznych.

Zgodnie z art. 36 Prezes Kasy wydaje decyzje w sprawach podlegania ubezpieczeniu oraz ustania ubezpieczenia, a także wysokości należności z tytułu składek na ubezpieczenie;

Zgodnie z art. 39 decyzją ustalającą podleganie ubezpieczeniu można objąć wszystkich ubezpieczonych, za których składkę opłaca ten sam rolnik.

Decyzja ustalająca podleganie ubezpieczeniu powinna zawierać w szczególności:

- 1) określenie rodzaju ubezpieczenia;
- 2) określenie początkowej daty podlegania ubezpieczeniu;
- 3) określenie zasad obliczania składek oraz sposobu ich opłacania i obowiązujących terminów płatności;
- 4) wskazanie rolnika zobowiązanego do opłacania składek albo osób zobowiązanych solidarnie;
- 5) określenie kwoty należności z tytułu składek wynikającej z objęcia ubezpieczeniem i terminu zapłaty.

W razie zmiany stanu faktycznego lub stanu prawnego, na podstawie którego wydano decyzję o ustaleniu podlegania ubezpieczeniu, wydaje się nową decyzję w tej sprawie. Jeżeli jednak zmianie ulegnie jedynie wysokość miesięcznych składek, rolnikowi obowiązkanemu do ich opłacania doręcza się informację w tej sprawie.

W rozpoznawanej sprawie organ rentowy stwierdził ustanie ubezpieczenia społecznego rolników od lipca 2007 r wyłącznie z uwagi na przekroczenie granicznej wartości podatku dochodowego z pozarolniczej działalności gospodarczej. Natomiast organ rentowy nie wyłączył wnioskodawczyni z ubezpieczenia rolniczego z uwagi na niedopełnienie warunków formalnych w postaci poinformowania KRUS o prowadzonej działalności gospodarczej i złożenia oświadczenia o woli kontynuowania ubezpieczenia rolniczego oraz braku corocznych zaświadczeń z urzędu skarbowego. Organ rentowy wziął pod uwagę okoliczność, iż ZUS miał wiedzę z zakresie podlegania wnioskodawczyni ubezpieczeniu.

Wnioskodawczyni podnosiła natomiast, że nie wiedziała, iż nastąpiła zmiana przepisów w zakresie obowiązującej kwoty granicznej podatku oraz konieczności dostarczania zaświadczeń z urzędu skarbowego, a składki wpłacane na KRUS nie pokrywają składek w ZUS.

W istocie w momencie rozpoczęcia działalności gospodarczej przez wnioskodawczynię przepis art. 5a brzmiał: "Rolnik lub domownik, który podlegając ubezpieczeniu w pełnym zakresie z mocy ustawy, nieprzerwanie co najmniej 1 rok, podejmuje pozarolniczą działalność gospodarczą nie będąc pracownikiem i nie pozostając w stosunku służbowym, podlega nadal temu ubezpieczeniu. Rolnik lub domownik może podlegać innemu ubezpieczeniu społecznemu wówczas, gdy złoży Zakładowi lub Kasie oświadczenie, że chce podlegać innemu ubezpieczeniu społecznemu z tytułu pozarolniczej działalności gospodarczej, o ile spełnia w tym zakresie warunki określone w odrębnych przepisach.";

Celem nowelizacji dokonanej ustawą z 2 kwietnia 2004 r. i ustalenie aktualnej treści art. 5a była racjonalizacja zasad podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników. Ustawodawca dążył do uszczelnienia systemu przez ograniczenie dostępności do niego osób, dla których działalność rolnicza i praca w gospodarstwie rolnym nie stanowiła jedyne czy głównego źródła utrzymania. W związku z tym rolnikom prowadzącym równoległe działalność rolniczą i gospodarczą ograniczono możliwości wyboru między ubezpieczeniem w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych i Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego. Zamierzeniem ustawodawcy nie było więc stworzenie możliwości wyboru między różnymi systemami ubezpieczenia społecznego lecz ustalenie, czy wobec zmiany zasad podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników, rolnik prowadzący jednocześnie pozarolniczą działalność gospodarczą, podlegający w dniu wejścia w życie ustawy nowelizującej ubezpieczeniu w KRUS, może być nadal objęty rolniczym ubezpieczeniem społecznym.

W ubezpieczeniu społecznym rolników obowiązuje zasada, że w razie posiadania innego tytułu do ubezpieczenia lub podlegania zaopatrzeniu społecznemu obowiązek ubezpieczenia rolniczego jest wyłączony. Zawsze zatem pierwszeństwo ma tytuł nierolniczy. Jedyne wyjątek dotyczy zbiegu ubezpieczenia rolniczego z obowiązkiem ubezpieczenia z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej na podstawie przepisów ustawy o swobodzie działalności gospodarczej lub innych ustaw. Rolnik prowadzący jednocześnie taką działalność gospodarczą podlega nadal ubezpieczeniu rolniczemu, jeżeli w ciągu 14 dni od rozpoczęcia prowadzenia działalności gospodarczej złoży w KRUS oświadczenie o kontynuowaniu ubezpieczenia rolniczego. Niezachowanie tego terminu powoduje ustanie obowiązku ubezpieczenia rolniczego od dnia rozpoczęcia wykonywania pozarolniczej działalności. Zgodnie z art. 5a ust. 6 u.s.r. ubezpieczenie rolnicze takiej osoby ustaje z mocy prawa również w razie niedostarczenia w terminie zaświadczenia właściwego urzędu skarbowego o wysokości płaconego podatku dochodowego.

Na tle tego przepisu pojawiły się rozbieżności w orzecznictwie dotyczące skutków braku pouczenia ubezpieczonych o zmianie przepisów. /por. w tym zakresie wyrok SA w Poznaniu z dnia 2 września 2015 r III AUa 1990/14, wyrok SA w Łodzi z dnia 4 kwietnia 2013 r, IIIAUa (...), wyrok SA w Łodzi z dnia 24 lipca 2015 r III AUa 1444/14, wyrok SN z dnia 22 stycznia 2008 r, I UK 238/07/, przy czym należy podkreślić, że orzeczenia te dotyczyły wyłączenia z ubezpieczenia rolniczego z powodu niedopełnienia warunków formalnych w postaci braku oświadczenia o kontynuowaniu ubezpieczenia rolniczego bądź braku zaświadczeń z urzędu skarbowego.

Ostatecznie przyjęto, że brak indywidualnego pouczenia ubezpieczonego przez organ rentowy o wynikającym z art. 5a ust. 3 i 4 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników obowiązku złożenia w terminie zaświadczenia właściwego organu podatkowego o wysokości należnego podatku dochodowego od przychodów z prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej nie powoduje uchylecia określonego w art. 5a ust. 6 tej ustawy skutku w postaci ustania ubezpieczenia społecznego rolników. /uchwała SN 7 sędziów z dnia 17 września 2015 r., III UZP 1/15/ OSNP 2016/4/46

Regulację z art. 5a ustawy o u.s.r. można uznać za całościowo zamkniętą co do warunków ustania ubezpieczenia społecznego rolników. Nie ma w niej warunku pouczenia ubezpieczonego o obowiązku złożenia zaświadczenia o wysokości podatku jako przesłanki skutku z art. 5a ust. 6 tej ustawy. Jeżeli od indywidualnego pouczenia miałyby zależeć regulacja materialnoprawna z art. 5a ust. 6, to i obowiązek pouczenia jako warunek (sine qua non) powinien mieć wyraźne źródło w prawie materialnym.

Trzeba także podkreślić, że przyczyną materialną ustania ubezpieczenia społecznego rolników jest kwota podatku z pozarolniczej działalności gospodarczej, wyższa niż kwota określona w ustawie. To jest główny (ustawowy) materialny warunek pozostania w ubezpieczeniu rolniczym. Nie powinien zachować rolniczego ubezpieczenia społecznego ten rolnik, u którego podatek z pozarolniczej działalności gospodarczej był wyższy niż określony w ustawie. Ustanie z tej przyczyny ubezpieczenia rolniczego wyklucza do niego powrót, chyba że zainteresowany nie będzie prowadził dalej pozarolniczej działalności gospodarczej. Wówczas otwiera się jednak 3-letnia karencja na ponowną możliwość prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej i pozostawania w ubezpieczeniu społecznym rolników. /tak SN w uzasadnieniu do cytowanej uchwały/

Z tego też powodu wnioskodawczyni została wyłączona z ubezpieczenia rolniczego, a nie kwestionowała wysokości osiąganych dochodów i podatków związanych z prowadzoną działalnością gospodarczą.

Mając zatem na uwadze, że wnioskodawczyni nie spełnia przesłanek, o których stanowi art. 5a ustawy z ustawy z uwagi na przekroczenie granicznej kwoty podatku, brak było podstaw do ustalenia, że podlega ubezpieczeniu rolniczemu w spornym okresie. Zatem jej odwołanie podlegało oddaleniu na podstawie art. art. 477¹⁴ § 1 k.p.c.

ZARZĄDZENIE

odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć wnioskodawczyni.